



SEMMELWEIS EGYETEM

Mentális Egészségtudományok Doktori Iskola

4/3. Doktori program: Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése

Komplex vizsga tételsor

1. Elméleti rész

1/A Főtárgy: A lelki egészség és jóllét szociológiai és pszichológiai háttere

Kérjük, hogy a jelölt mutassa be kutatási témáját az alábbi témakörökből kihúzott egy témához kapcsolódóan max. 10-12 percben! Kérjük, először vázaltszerűen térjen ki néhány fontos általános kérdéskörre a kihúzott témakör kapcsán (milyen altémák, elméleti koncepciók, empirikus összefüggések stb. lehetnek relevánsak a tágabb kontextus felvázolásában), majd fókuszáljon arra, hogy a kutatási téma hogyan integrálható e tágabb kontextusba!

A beszámoló után, kérjük, válaszoljon a Bizottság által feltett kérdésekre, dilemmákra!

Témakörök:

- ✓ **Egészség és jóllét**
- ✓ **A társadalom**
- ✓ **Az emberi kapcsolatok**
- ✓ **Életúti fejlődés**
- ✓ **Rendszerszemlélet és reziliencia-szemlélet**

A felkészülést segítő kötelező tárgyak:

- ✓ Szociológia és mentálhigiéné I.
- ✓ Szociológia és mentálhigiéné II.
- ✓ Szociológia és mentálhigiéné III.

Ajánlott szakirodalom a felkészüléshez:

Albert, F., Dávid, B. (2016). A magyarországi kapcsolathálózati struktúrák jellemzői 2015-ben, Socio.hu 2016/3,

http://socio.hu/uploads/files/2016_3/albert_david.pdf

Albert, F., Dávid, B., Gerő, M., Hajdu, G. (2017). Kapcsolathálózati tipológia és társadalmi integráció. In: Kovách, I. (szerk.) Társadalmi integráció: Az egyenlőtlenségek, az együttműködés, az újraelosztás és a hatalom szerkezete a magyar társadalomban. Budapest, Magyarország, Szeged, Magyarország : Belvedere Meridionale, MTA TK Szociológiai Intézet. 307-329

Albert, F., Dávid, B., Tóth, G. (2020). Hány barátja van Önnek? A barátok számának alakulása három évtized alatt (1986-2018), Socio.hu 2020/3, <https://socio.hu/index.php/so/article/download/826/830/>

Baltes, P. B., Lindenberger, U. , Stadinger, U.M. (2006). Life Span Theory in developmental psychology. In: Damon, W., Lerner, R. M. (Eds.) Handbook of Child Psychology, 6th Ed. Vol 1. Theoretical Models of Human Development. 569-664.

Barabási, A. L. (2003). Behálózva. A hálózatok új tudománya. Magyar Könyvklub, Budapest.

Beck, U.: Túl renden és osztályon? - Társadalmiegyenlőtlenségek, társadalmi individualizációs folyamatok és az új társadalmialakulatok, identitások keletkezése. In: Angelusz et al (szerk): Társadalmirétegződés olvasókönyv. 370-395.



- Bian, Y., Zhang, L., Gao, Y. (2019). Social bonding and subjective wellbeing: findings from the 2017 ISSP Module. *International Journal of Sociology*, 50(1): 26-47. doi:10.1080/00207659.2019.1701320
- Bourdieu, P. (2010). Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Angelusz et al (szerk): Társadalmi rétegződés olvasókönyv. 156-165.
- Bronfenbrenner, U., Morris, P. A. (2006). The Bioecological Model of Human Development. In: Lerner, R. M., Damon, W. (Eds.) *Handbook of child psychology: Theoretical models of human development*. John Wiley & Sons Inc. 793-828. [Bronfenbrenner-U.-and-P.-Morris-2006-The-Bioecological-Model-of-Human-Development.pdf \(childhelp.org\)](#)
- Csecsemőhalálozás. KSH. STATISZTIKAI TÜKÖR 2019. febr.22. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/csecsemohalalozas.pdf>
- Csermely, P. (2005). A rejtett hálózatok ereje. Mi segíti a világ stabilitását? Vince kiadó, Budapest.
- Csizmadia, Z. (2004). Társadalmi kapcsolatok - struktúra - rétegződés: a szerkezet és az egyenlőtlenség kérdése a társadalmi tőkeelméletekben. In: *Kötő-Jelek 2003*. (szerk.): Némedi, D. - Szabari, V. Budapest: ELTE Szociológiai Doktori Iskola Évkönyve. 119-145. <http://www.tarsadalomkutatas.hu/kkk.php?TPUBL-A-786/kotojelek2003/TPUBL-A-786.pdf>
- Danis, I., Kalmár, M. (2020). Modern alkalmazott fejlődéselméletek - Fejlődési modellek és nézőpontok a minőségi gyakorlati munka hátterében. In Danis, I., Németh, T., Prónay, B., Góczán-Szabó, I., Hédervári-Heller, É. (Szerk.) *A kora gyermekkori lelki egészség támogatásának elmélete és gyakorlata I. Fejlődéselméletek és empirikus eredmények*. Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet, Budapest. 46-81. (adaptálva a felnőttkori fejlődésre is) https://semmelweis.hu/mental/files/2020/12/Kora-gyermekkori-lelki-egeszseg_I-kotet.pdf
- Danis, I., Kalmár, M. (2020). A fejlődési pszichopatológia alapjai - Kockázati és védőtényezők, sérülékenység és reziliencia a kora gyermekkorban. In Danis, I., Németh, T., Prónay, B., Góczán-Szabó, I., Hédervári-Heller, É. (Szerk.) *A kora gyermekkori lelki egészség támogatásának elmélete és gyakorlata I. Fejlődéselméletek és empirikus eredmények*. Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet, Budapest. 108-136. (adaptálva a felnőttkori fejlődésre is) https://semmelweis.hu/mental/files/2020/12/Kora-gyermekkori-lelki-egeszseg_I-kotet.pdf
- Davies, S. C., Winpenny, E., Ball, S., Fowler, T., Rubin, J., Nolte, E. (2014). For debate: a new wave in public health improvement. *The Lancet* Volume 384, Issue 9957 1889 - 1895. [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(13\)62341-7/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(13)62341-7/fulltext)
- Dávid, B. (2010). Társas kapcsolatok - a kirekesztődés dimenziói. In: Kóczé, Angéla (szerk.) *Nehéz sorsú asszonyok feketén fehéren: Roma nők munkaerő-piaci és megélhetési lehetőségei két kistérségben: Kutatási beszámoló*. Budapest, Magyarország: MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet (MTA ENKI) 95-112.
- Elder, G. H., Jr., Shanahan, M. J. (2006). The life course and human development. In: Damon, W., Lerner, R. M. (Eds. in Chief) & Lerner, R. M. (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 1. Theoretical models of human development* (6th ed.). Hoboken, NJ: Wiley. 665-715.



Friedman, B. D., Allen, K. N. (2011). Systems Theory. In: Brandell, J. R. (ed.) Theory & Practice in Clinical Social Work. SAGE. 3-20.

https://www.researchgate.net/profile/Bruce-Friedman-3/publication/266615989_Systems_Theory/links/543575fd0cf2643ab9866838/Systems-Theory.pdf

Granovetter, M. (2010). A gyenge kötések ereje: A hálózatelmélet felülvizsgálata. In: Angelusz et al (szerk): Társadalmi rétegződés olvasókönyv. 315-330.

Letölthető: [0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Ot_to.pdf](https://www.tankonyvtar.hu/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Ot_to.pdf) (tankonyvtar.hu)

Hammond, D. (2003). The Science of Synthesis. Exploring the Social Implications of General Systems Theory. University Press of Colorado. (kiemelten Bertalanffy: 103-142.)

<https://pdfs.semanticscholar.org/8811/4dd1797e1a2111d841b752f83637a78ea5b5.pdf>

Hámori, E. (2015). A kötődélmélet perspektívái - A klasszikusoktól napjainkig.

Animula, Budapest. Harcsa, I., Monostori, J. (2017). A háztartás- és családszerkezeti változások hosszú távú trendjei Magyarországon európai kontextusban: teóriák, tévképzetek, tények. Demográfia, 60(4), 299-332.

[A háztartás- és családszerkezeti változások hosszútávú trendjei Magyarországon európai kontextusban: teóriák, tévképzetek, tények megtekintése \(demografia.hu\)](https://www.demografia.hu/hu/2017/4/10/A_haztartas-es_csaladszerkezeti_valtozasok_hosszutavu_trendjei_Magyarorszagon_europai_kontextusban_teoriak_tevkepzetek_tenyek_megtekintese_demografia.hu)

Harcsa, I., Monostori, J. (2018). A háztartásszerkezet és az iskolai végzettség összefüggései. In Kolosi Tamás - Tóth István György (szerk.): Társadalmi Riport 2018.

[https://tarki.hu/sites/default/files/trip2018/109-](https://tarki.hu/sites/default/files/trip2018/109-124_Harcsa_Monostori_htszerk_iskveg.pdf)

[124_Harcsa_Monostori_htszerk_iskveg.pdf](https://tarki.hu/sites/default/files/trip2018/109-124_Harcsa_Monostori_htszerk_iskveg.pdf)

Karantzas, G. C., Simpson, J. A., McCabe, M. P. (Eds.) (2017). Special Issue: Relationships and stress. Current Opinion in Psychology, 13.

<https://www.sciencedirect.com/journal/current-opinion-in-psychology/vol/13>

Kasser, T. (2011) Cultural values and the well-being of future generations: A cross-national study. Journal of Cross-Cultural Psychology, 42 ,206- 215.

https://selfdeterminationtheory.org/wp-content/uploads/2014/04/2011_Kasser_JCCP.pdf

Kawachi, I., Kennedy, B. P. (1997). Socioeconomic Determinants of Health: Health and Social Cohesion: Why Care about Income Inequality? BMJ: Vol. 314, No. 7086 (Apr. 5, 1997), pp. 1037-1040

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2126438/pdf/9112854.pdf>

Keller, T. (2009) Magyarország helye a világ értéktérképén. Tárki, Budapest.

https://www.tarki.hu/hu/research/gazdkult/gazdkult_wvs_keller.pdf

Kmetty, Z., Koltai J. (2015). Kapcsolathálózatok mérése - elméleti és gyakorlati dilemmák, lehetőségek. Socio.hu 2015/4, 34-49.

https://socio.hu/uploads/files/2015_4/kmetty.pdf

Lackó, M. (2010). A magyarországi rossz egészségi állapot lehetséges magyarázó tényezői. Összehasonlító makroelemzés magyar és osztrák adatok alapján, 1960-2004.

Közgazdasági Szemle, LVII. évf., 2010. szeptember (753-778. o.)
<https://mek.oszk.hu/10400/10434/10434.pdf>

Lai, C-H, Lin, S. H. (2017) Systems Theory. In: Scott, C. R., Lewis, L. (Eds). The International Encyclopedia of Organizational Communication. John Wiley & Sons, Inc.

Larson, J. S. (1999). The Conceptualization of health. Medical Care Research and Review, 56(2), 123-136.

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.827.8432&rep=rep1&type=pdf>

A Magyar Pszichológiai Szemle folyóirat tematikus száma a Kötődésről:
<https://akademai.com/toc/0016/72/1>

Martela, F., Sheldon, K. M. (2019) Clarifying the concept of well-being: Psychological need-satisfaction as the common core connecting eudaimonic and subjective well-being. *Review of General Psychology*, 23(4), 458-474.

Masten, A. S. (2018). Resilience theory and research on children and families: Past, present, and promise. *Journal of Family Theory & Review*, 10(2018 March): 12-31.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/jftr.12255>

Murinkó, L. (2014). A nemi szerepekkel és a családdal kapcsolatos attitűdök európai kitekintésben: értékek és gyermekgondozás. *Szociológiai Szemle* 24(1): 67-101.
http://szociologia.hu/dynamic/murinko_67_101old.pdf

Orosz, É., Kollányi, Zs. (2019). Health status, health inequalities in international comparison, In: Tóth, István György (szerk.) *Hungarian Social Report 2019*, Társi Társadalomkutatási Intézet Zrt. pp. 237-257.

https://www.tarki.hu/sites/default/files/2019-02/237_257_Orosz-Kollanyi.pdf

Pickett, K. E., Wilkinson, R. G. (2015). Income inequality and health: a causal review. *Soc Sci Med.* 2015 Mar;128:316-326. doi: 10.1016/j.socscimed.2014.12.031. Epub 2014 Dec 30. PMID: 25577953.

https://www.researchgate.net/publication/271330328_Income_Inequality_and_Health_A_Causal_Review

Rosa, E. M., Tudge, J. (2013) Urie Bronfenbrenner's Theory of Human Development: Its Evolution From Ecology to Bioecology. *Journal of Family Theory and Review*, 5(4): 243-258.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/jftr.12022>

Ryan, R. M., Deci, E. L. (2019) In A. J. Elliot (Ed.), *Brick by brick: The origins, development, and future of self-determination theory.* , 6 (pp. 111- 156) Cambridge, MA.: Elsevier Inc.. doi: 10.1016/bs.adms.2019.01.001

Schadt, M., Potó, Zs. (2014). A strukturális változások hatása a nők társadalmi szerepeire és a családszerkezet átalakulására In: Spéder Zsolt (szerk.): *A család vonzásában - Tanulmányok Pongrácz Tiborné tiszteletére.*
<http://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografuskonyvtar/article/view/2614>

Sik, E. (2006). Tőke-e a kapcsolati tőke, s ha igen, mennyiben nem? *Szociológiai Szemle*, 16(2): 72-95.

Vaskovics, L. (2014). Családszerkezeti átalakulások európai kitekintésben. *Szociológiai Szemle*, 24(1): 5-39. https://szociologia.hu/dynamic/vaskovics_5_39old.pdf

Szabó, D. F. (2017). A reziliencia értelmezésének lehetőségei: Kihívások és nehézségek. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 72, 2, 247-262.
<https://akjournals.com/view/journals/0016/72/2/article-p247.xml>

Szokolszky, Á., V. Komlósi, A. (2015) A „reziliencia-gondolkodás” felemelkedése - ökológiai és pszichológiai megközelítések. *Alkalmazott Pszichológia*, 15(1):11-26.
http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/15208/1/AP_2015_1_Szokolszky_V_Komlosi.pdf

Takács, K. (2011). Társadalmi kapcsolathálózatok elemzése. 1-18., 81-94., 133-147.

Uskul, A. K. Oishi, S. (Eds.) (2020). Special Issue: Socio-Ecological Psychology. *Current Opinion in Psychology*, 32. <https://www.sciencedirect.com/journal/current-opinion-in-psychology/vol/32>

Vitrai, J. (2011). Az egészség és az egészségyenlőtlenség egyéni és közösségi befolyásoló tényezői. *Doktori értekezés.* Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola.



http://doktoriiskola.etk.pte.hu/public/upload/files/Doktoriiskola/Teziszfuzetek/Ertekazes_VitraiJozsef.pdf

Zonda, T., Bozsonyi, K., Moksony, F. (szerk.)(2019). Az öngyilkosság szociológiája. L'Harmattan, Budapest.

1/B Melléktárgy

Előkészítés: Szakirodalom kutatást követően téma-és irodalomjegyzék benyújtása a doktori program vezetőjénél. Határidők:

- A komplex vizsgára jelentkezés időpontjáig benyújtandó: a melléktárgy címe, amely a kutatási téma szűkebb elméleti háttérét foglalja össze.

- A komplex vizsga kijelölt dátuma előtt egy hónappal benyújtandó: a kutatási téma elméleti háttérének 5-8 altémája, a feldolgozott szakirodalmak feltüntetésével együtt. A bizottság tagjai ezekből egyet választanak ki a vizsgán.

Vizsga: Kérjük, hogy a releváns irodalmak feldolgozása alapján ismertesse a kutatási témájának egyik fontos altémáját max. 10-12 percben! A beszámoló után, kérjük, válaszoljon a Bizottság által feltett kérdésekre, dilemmákra!

2. A kutatás bemutatása („Disszertációs rész”)

Kérjük, hogy a jelölt - az alábbi szerkezetet követve - mutassa be empirikus kutatását max. 15 percben!

Az előadás után, kérjük, válaszoljon a Bizottság által feltett kérdésekre, dilemmákra!

- Elméleti háttér
- Kutatási kérdések/hipotézisek
- A kutatás egyedisége/hozzáadott értéke
- Módszertan
- Eredmények (jelenlegi és várható)
- A kutatás erősségei és korlátai - módszertani reflexiók, a kutatás kritikai elemzése
- A kutatás társadalmi jelentősége
- A disszemináció várható módjai; a disszertáció elkészítésének és az eredmények publikálásának tervezett ütemezése

A felkészülést segítő kötelező tárgyak

Társadalomtudományi kutatási módszerek

Statisztikai módszerek a társadalomtudományi kutatásokban

Ajánlott módszertani irodalom a felkészüléshez:

Babbie, E. (2020). A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest

Kumar, R. (2015). Research Methodology: A Step-by-Step Guide for Beginners. 4th Ed. SAGE.

<http://dln.jaipuria.ac.in:8080/jspui/bitstream/123456789/5070/1/Research%20Methodology%20A%20Step-byStep%20Guide%20for%20Beginners%20by%20Ranjit%20Kumar.pdf>

Ligeti, Gy., Héra, G. (2014). Módszertan. Osiris Kiadó, Budapest

Szokolszky, Á. (2020). A pszichológiai kutatás módszertana. Osiris Kiadó, Budapest

Székelyi, M., Barna, I. (2008). Túlélőkészlet az SPSS-hez. Typotex Kiadó, Budapest

Vargha, A. (2015). Matematikai statisztika. Pólya Kiadó, Budapest



Vargha, A. (2019). *Többváltozós statisztika dióhéjban: Változó-orientált módszerek.* Pólya Kiadó, Budapest